

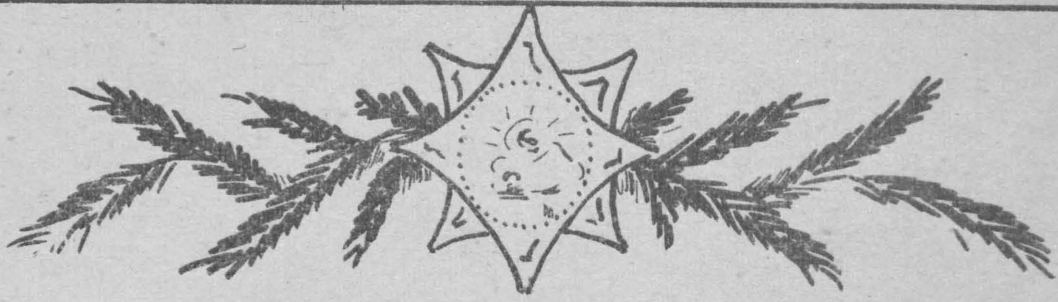
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТОПИС

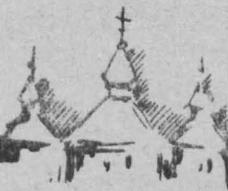
УКРАЇНСЬКИЙ
Музей-Архів

1 9 2 4 6

В день Різдва Христового
і наступаючого Нового 1946
Року ми гетьманці засилає-
мо Великій Українській
Еміграції і всім землякам
наше святогне поздоровлен-
ня і бажаємо щасливого
сповнення наших спільних
бажань - Великої
Української
Соборної
Держави

На новий рік.

«Дилось би за стародавнім звичаєм привітати наших читачів і прихильників "з новим роком, з новим щастям"! Та тільки як поглянемо на наше життя теперішнє "на віках Назилекських", те й слова не йдуть на язик! яке вже там "нове щастя", коли і в минулому році довелося нам усім зазнати саме тільки лихо, саму лише бідку, й жити увесь час під вічним отрахом не гіршого лиха. Пригадаймо тільки, як ми раділи, що розвалюється нова тюрма каредів, вибудована в середній Європі гітлерівським режимом, як ми всі тішилися, що нарешті й нам усміхнеться з лете сонце кращої долі, тим більше, що кругом чули ми, що наступає свобода для всіх пригноблених та покривджених, — а хте ж був найбільше пригноблений, хте потерпів найбільше за цю естатню війну, як не український народ? Не ж через усю його територію пройшов вогняний смерч війни від Карпатів до Кубані, від поліських болот до Чорного моря. Наслідком цієї війни знайшлася тепер на теренах Німеччини така числена українська еміграція, якої ще не зазнала наша історія, так багата на всякі примусові "згоми". Із зрозумілих для всіх нас причин незна частина тої невільної еміграції, тих жертв неволе "згоми", — українських робітників, силемінь загнаних на невільничу працю до Німеччини, біженців, що належать до т. зв. старої й нової еміграції, не може повернутись до дому. Вона опинилась тепер в тяжкому, майже безвихідному стані. Ми стали вигнанцями, і на всій широкій землі нема для нас куточка, де б ми могли вільно зітхнути, почувати себе оправді людьми й приступити до праці на користь собі й людям. Нас не визнають навіть за окрему націю й не хочуть згадувати собі, чому з яких причин зробились ми вигнанцями, і чи є в цьому хоч якась вина з нашого боку. Нікому нема діла до нашої нещасливої долі, і хоч нас поки ще гедують і дають нам притулок, але найохітніше хотіли б окерше нас збутись, куди ми дінемося — усім байдуже, аби тільки ми як найшвидше зникли з їх очей.

Яка ж може бути для нас потіха в нашій нещасливій долі? Що може піддержати наш дух і окріпити якісь надії на кращу будучність? Чи є якийсь пресвіт у тій темряві, що нас обгортає? Гадаємо, що не вважаючи на все лихо, яке нас оточило, не повинні ми все таки тратити духа й губити надії, бо в найтяжчих обставинах ми довели самі перед собою й перед чужими людьми, що ми є дійсно представниками старої культурної нації, яка має за собою тисячолітню історію, має славі створінки в своїй минувшині, які мають перевагу боротьбу за волю й змагання до пресвіти й науки. Здавалось би, що не може бути тяжчого морального стану, ніж той, в якому ми опинились, а от дивиться: скрізь, де тільки скупчилися в більшому числі наші люди, зразу ж повстають низші, середні й високі школи, всякі фахові курси, культурно-просвітні товариства, алаштуються театральні й мистецькі вистави, організуються парафії обох українських обрядів, повстають професійні спілки, виходять часописи, робляться спроби друкувати книжки... Чи не є це все гарним свідомством нашої культурної дорослості? І коли б поруч із цим наші люди дали б докази й своєї дорослості політичної, то певно й наші загальне становище сьогодні було б краще, ніж ні сьогодні. Але не будемо під новий рік говорити про наші внутрішні болячки! Скажемо натеміць, що наш рух до організації, до самопомочи, повинен піддержати в нас духа й дати певну надію, що ми зделаємо п-ребути лихоліття і вдеркатись на поверхні життя. Не знаємо, куди кине нас доля, чи нам доведеться переселитись в далекі сторони, може й за океан, чи залишимося тут, в старій і не дуже гостинній для нас Європі, але куде не повинні ми забувати, хто ми такі, "яких батьків, чий сини", не повинні зрікатись свого імені, своєї мови і своїх ідеалів. Тоді й чужі люди будуть нас поважати та рахуватись з нами.

Не раз у нашій многострадальній історії доводилося українському народові переживати тяжкі лихоліття, згадаймо хоча б козаччину або татарську руїну, коли на цілі століття найкращі наші землі обертались в пустиню, і все культурне життя на них замирало; згадаймо Велику Руїну ЧУП століття, коли вся Київщина, ця колыска нашої козаччини, на цілі десятки літ запустіла й обезлюділа; згадаймо, що перенесла Західня Україна за часів першої світової війни, і що витерпіла Східня Україна протягом десятків років по війні й революції... Але "це не змерла козацька мати", як казали наші предки! Богамі угодне буде покарати нас за наші національні гріхи, але впевнімо, що не безкошечкою буде ця кара, що відродиться знову наш народ, що й більша частина теперішніх бездомних скитальців повернеться на Рідну землю, на якій пануватимуть справжня свобода і добробут. І в надії на це вітаємо наших читачів і прихильників з Новим Роком та бажаємо їм усім наблизитись в цім новім році до здійснення нашого ідеалу вільної і незалежної України.

Два переломні акти в історії гетьманства

(Квітень 1657 - травень 1933)

тілення Ідейного Маєстату Нації в реальну, паючу в Україні Гетьманську династію - деконвали дві надзвичайні і індивідуальності старого і відновленого в 1918 році Гетьманства, Богдан Хмельницький і Павло Скоропадський.

Однак саме розуміння ваги дідовичного Гетьманства, його сили й авторитету, значіння переходу булави - влади з батька на сина й його нащадків, позначилося в боротьбі Української Нації не тільки двома державницькими актами творців Української Держави - Гетьмана Богдана, дашгуна Великої Української Революції 1648 року, та Гетьмана Павла, творця Квітневого міфу 1918 року, що воскресив і викресав "вогонь святий" призабутої гетьманської традиції.

Ідея Української Трудової Монархії в формі дідовичного гетьманства пливе в крові й лежить в кості державно-творчих поколінь від ряду століть. Коріння цієї ідеї сягають світлих часів Володимира Великого. Це ж він перший усунув автономних князів і настановив на їх місце своїх синів.

Ідея Верховного Маєстату Нації в особі дідовичного законного Гетьмана куртує в душах широких українських мас. Вона тільки пригноблена й придушена рядом століть чужинського поневолення та звиклена зразками "спасаючих" націю кличів, що ввели хаос у шуканні "кращих" шляхів і кандидатів. Почуття цієї ідеї живе і діє при кожній спробі творення самостійного життя. Вона підсвідомо прокидається, але не завершившись, гине в морі хаосу й загальної руїни.

Прояви завершення ідеї дідовичності позначилися за І.Самойловича й Розумовського. 1757 року пресвідна українська верота сама домагається дідовичності для роду Розумовських, а це перед тим, Михайло Скоропадський загально вважався кандидатом

на Гетьмана не тільки ізаа його особистих заслуг, але й тому, що він був близько споріднений з правлячим уже на Україні Гетьманським родом Скоропадських. А вже дуже яскравим доказом живучості цієї ідеї — це 1618-ий рік, коли сім української землі, хлібороби — державники покликали на чоло своєї Батьківщини Гетьманського Нащадка — Павла Скоропадського, хоч висувалоси й інших кандидатів.

Суть втілення цієї ідеї дуже добре зрозумів Богдан Хмельницький. За час довголітньої боротьби він переконався що тривкість Української Держави, одбутої його надлюдськими зусиллями й кров'ю найкращих синів України, зможе закріпити тільки переданням булави — влади своєму синові Юрієві. Цим бажав старий Хмельницький нерозривно зв'язати свою славу й десятилітні осяги кривавого змагання з іменем сина, який відзеркалював би силу й авторитет свого "Богом даного" Батька.

Це диктував досвід його напруги, неупинної борні за кожний відтінок державного фронту, почуття відповідальності й кермування державою, а не "забавою в революцію".

Зреалізуванням своїх "маленьких дум" Хмельницький бажав покласти край боротьбі за гетьманську булаву, предбачаючи її наслідки: служба цареві й королеві, ослаблення та скомпromітовання Маєстату Нації запроданством виборних гетьманів та смерть Української Держави. І тому Хмельницький вже 1651 року, як підготову до заведення дідицності в гетьманстві, урочистим актом у Чигирині настановив її дітнього сина Юрія спадкоємцем титулу Самодержавця Козацько-Української Держави.

Коли ж спрямоване вістря заключеного московсько-польського союзу проти України почало ускладнювати положення Української Держави, тоді старий Гетьман ще більше був стурбований долею України, бо й фізично почав підупадати. З весною 1657 року Хмельницький, підупадаючи щораз більше на силах, і передбачаючи збройну розправу між Москвою й Україною, постановив перевести в дієність свої династичні плани. Це мало дати Україні внутрішнє скріплення і відпорність ворогові.

В місяці квітні 1657 року Гетьман Хмельницький скликав у тій цілі Раду Старшин. Війська Запорожського до Чигирина, на якій урочисто офіційним актом висловив свою волю: 16-ти дітнього сина Юрія проголосив Перемцем гетьманської булави та своїм Наслідником — Гетьманом Української Держави.

День проголошення Моноархії в формі дідичного Гетьманства був для того Володаря таким же днем щастя і віри в могутню майбутність України, як день його тріумфального в'їзду до Золотоверхого. Вїзд Хмельницького до столиці — це був символ перемоги над ворогом і створення Держави, — введення династичного принципу мало стати символом непереможності й вічного існування Української Гетьманської Держави.

І вся Україна так зрозуміла.

На заміти Гетьмана Богадна, що Юрій "молодий розум має" народня дума положила в уста має відповідь:

"Будем ми старих людей біля його держати,
Будуть вони його научати,
Будуть його добре поважати,
Тебе, батька нашого, Гетьмана обоминати.
Дай, Боже, за Гетьмане холодого жити, як за
старого".

Саму вістку про іменування Юрія Гетьманом, Наслідником його прославленого Батька, весь народ прийняв словами найбільшої радості й одушевлення: "Нехай твоя слава буде, що Хмельницький Гетьман".

Дійсно, втілення верховного маєстату Нації в сина Володаря - Гетьмана, поважаного цілим українським народом, було для кожного українця зрозумілим, дійсним і везмінним продовженням величчя й слави Української Нації. В цьому народ бачив здійснення його туги за постійним Володарем, а не виборним "чорними радами" отаманчиком.

Другого акту, по Богданові Хмельницькому, як наказу й історії і заповіту предківського доконав Гетьман Усієї України Павло Скоропадський.

16 травня 1933 року, в день нестидеолтиліття свого народження, Гетьман Павло урочисто заповів надав Гетьманичеві Данилові права до гетьманської булави й зв'язані з нею обов'язки:

"Після мене Провід нашого Діла й всі права й обов'язки старшого в нашій Роді переходять на Сина мого Данила.

Синові Мійому Данилові заповідаю непохитно, до кінця життя, стояти на Чолі Гетьманського Державного діла, а всім Гетьманцям - вірно допомагати йому в цім."

З того часу на фоні українського політичного ділення завилася постать давно нечуваної індивідуальності в особі Гетьманського Сина. І не диво, що на нього не тільки велика українська еміграція звернула свої очі, але також і чужинний світ. Приняття Гетьманича Данила українцями всіх політичних таборів, церковними достойниками й духовенством Америки й Канади, свідчить, що заповіт Гетьмана Павла знайшов таке зрозуміння серед українства, як тому майже триста років Заповіт Гетьмана Хмельницького.

Це zarazом свідчить, що питання ідеї Гетьманства - це не задубілий труп, повз який можна пройти спокійно. Вона пориває і захоплює, вона викликає ненависть до віковичного ворога української самостійності, й родить безмежну любов до своєї Батьківщини в кожного українця.

Упадок Гетьманства в 17 столітті й упадок його в 1918 році - це тільки спроба сил, це тільки боротьба за втілення і остаточне його закріплення.

Боротьба за втілення ідеї гетьманства в повнім його розумінні - добігає свого побідного закінчення. Це вже позначається навіть в цьому, що противники гетьманської ідеї, коли

відкинути накинутий їм "вохдізм" являються недоновеними гетьманцями. Їхня гедоношеність — це визнання гетьманської ідеї з принципом виборності, яка власне є головною причиною упадка гетьманства й разом з ним Української Держави. Бо ідея гетьманська з запереченням дідиности як головного чинника її живучости, — це тіло без душі, яке мусять вмерти й потягнути знову за собою упадок Української Держави. Але коли вірити в щирість приймання гетьманської ідеї тим табором, і воно не робиться в намірі спекуляції для обдурення своїх же мас, що стають на гетьманську платформу, — то це знак, що цей табор ставить перші кроки визнання дідиного гетьманства.

Бо гетьманська ідея тільки з правом визнання за нею дідиности може діяти — творити! В противному разі: Виговські виступатимуть проти дідиного Гетьмана Юрія, Пункарі при допомозі Москви проти Виговських, Брюховецькі проти Пункарів, отамани в союзі "пролетарської країни" проти законного Гетьмана Павла, отаман знову ж проти "комісара" в союзі з Польщею і так в безконечність.

ГЕТЬМАНСЬКА ІДЕЯ З ПРАВОМ ВИБОРНОСТІ ВИГЛЯДАЄ ТАК САМО КОМІЧНО, ЯК БИ ПРИМ., ЗАКОННОГО ГЕТЬМАЧА ВИБРАТИ ПРЕЗИДЕНТОМ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ! ІДЕЯ ПЕРЕСТАЄ ТОДІ ДІЯТИ, А ГЕТЬМАН ПЕРЕСТАЄ БУТИ НЕПОРУШНИМ МАЄСТАТОМ НАЦІЇ.

Тому ми гетьманці, йдучи слідом Гетьманів Хмельницького й Скоропадського, боремось тільки за здійснення Української Трудової Моноархії в формі ДІДИЧНОГО ГЕТЬМАНСТВА, як символу СИЛИ й АВТОРИТЕТУ НАЦІЇ. Виборності, ми протиставимо дідиність. Без цього основного заложення Гетьманства, не може бути об'єднана Українська Нація, ані збудована Українська Держава.

ХТО Є СПРАВДІ ЄДИНИМ ЛЕГАЛЬНИМ ВИРАЗНИКОМ ВОЛІ ВСЬОГО

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ І ЙОГО ЄДИНИМ ПРАВНИМ ЗАСТУПНИКОМ?

Вже більше як рік серед української еміграції почулися розмови про об'єднання про консолідацію українських громадських сил. Почалися ці розмови ще за німецької влади, яка, треба це признати, зробила все, щоб тільки не допустити до якогось об'єднання Українців, як на самій окупованій нею Україні, так і на еміграції. Але і Українці зі свого боку, треба це також признати, не виявили стільки політичної дозрілості, щоб в ці глибоко трагічні для нашої Батьківщини дні, забути чи хоч відкласти на пізніше свої партійні змагання і амбіції та утворити єдиний національний фронт і єдиний провід. Певна річ, що в умовах нечуваної ще в світі огидної провокації, якою була німецька політика відносно Українців — як за другої Світової Війни, так і перед нею, — тяжко було досягти, навіть станувши єдиним фронтом, якихось реальних політичних успіхів.

А всеж таки самий факт об'єднання Українців і припинення внутрішніх роздорів мов би для нас усіх велике моральне значіння на будучність, можна думати, відіграв би певну роль в обставинах, які утворилися на унадку гітлерівської Німеччини. Але таке об'єднання не сталося, з чьєї вини — про це могли би розказати діячі т.зв. умерівського центру.

З приводу нової спроби вести переговори про об'єднання саме члени уряду УНР, звернулись до свого голови п. Андрія Лівидького з доповідю, в якій зясовують свій погляд на становище цього уряду і на завдання, які стоять перед ними в зв'язку з переговорами про порозуміння і консолідацію українських політичних угруповань на еміграції.

Ця доповідь розрахована очевидно на увагу широких кругів еміграційного громадянства. По суті вона являється аналогією умерівського уряду і служить свого роду цілого умерівського напрямку. З цього огляду вона безперечно заслуговує на ширшу увагу. Ми не маємо бажання полемізувати з авторами цієї доповіді. Наша політична ідеологія дуже різниться від ідеології умерівців, і сперечатися про наші ідеологічні розходження не час тепер і не місце. Але тому, що доповідь має будь-що-будь інтерес історичного документу, ми вважаємо за потрібне висловити свою думку про основні твердження "доповіді", ми не маємо сумніву в добрій волі її авторів і в їхнім бажанні прислужитися для добра Української Справи, але не можемо залишити без спростовання численних помилок та неточностей, які надто вже ясно розкидані по всій "доповіді". Бо за помилки керування УНР. в минулому доводиться нас всім покутувати цей досі.

Автори "доповіді" кажуть, що "національно-державницький світогляд і методи кожної політичної акції, яку підіймав державний центр УНР, спиралися завжди на тій незмінній долі нашого пра-

ва, яка голосить, що верховна влада і уряд Української Народньої Республіки повстали на Україні з актів безумовного, нічим не змуненого і не сформованого волевиявлення Українського Народу, з актів, якими Він ствердив свою волю до незалежного державного життя на всіх своїх землях".

Ще живе багато учасників та свідків подій 1917-18 років, які має на увазі "доповідь", і те, що ми можемо зауважити з приводу цього основного її твердження, не вимагає якихось особливих документальних справок, ми можемо зробити історичні справки просто з пам'яті.

Отже запитуюмо: які це були акти, в яких виявилася воля Українського Народу? Очевидно, тут мова про Центральну Раду та її універсали.

Ц. Рада була справді українським революційним парламентом, який в перні місяці свого існування висловлював пориви й стремління не всього, розуміється, Українського Народу, але в кожному разі тих його кругів, які захопилися ентузіазмом національного відродження. Це було дійсно національне відродження, яке прокинулось із стихійною силою і охопило було широкі круги українського громадянства. Та на лихо, керівники української політики, які взяли в свої руки провід у Ц. Раді, направили український рух на незорові відповідний шлях.

Відомо, що Ц. Рада складалася з початку з представників українських політичних партій і груп, які здебільшого тоді ж такій наспіх творились. Національний Конгрес у Києві 8-10 квітня 1917 року, який санкціонував характер партійного представництва в Ц. Раді, певна річ, теж не міг виявити особової волі всього Українського Народу, а виявив бажання свідомих його кругів. Поповнена трохи згодом представниками від з'їздів селянського, робітничого й військового, Ц. Рада по суті залишилася партійним, а не всенароднім представництвом, хоч де які з'їзди, як напр. військовий, проголошували, що вони репрезентують "мільйони багнетів", але люди, що в тих з'їздах брали участь і які перебувають тепер на еміграції, як що схочуть признатися по ширості, мусять сказати, що всі ті сотні тисяч і мільйони, в імені яких виступали делегати на з'їздах, були пораховані дуже приблизно і з великим перебільшенням. А головне, ті, що їх делегували, не завжди ясно здавали собі справу: куди і за для чого вони їх посилають.

Бо чим інакше можна пояснити факт, що вже два - три місяці згодом по з'їздах, всі ті "мільйони багнетів" розтанули як сніг на сонці, і коли довелось в осени 1917 р. боронити Ц. Раду від большевиків, то на оборону її не знайшлося повного десятка тисяч.

Ц. Рада поповнилась нарешті представниками національних меншостей: російської, жидівської і польської, себ то членами лівих партій російських, жидівських і польських. Ці партії одначе не більше представляли кожна всю свою народність на Україні, як і українські тодішні партії увесь Народ Український, бо від участі в Ц. Раді були усунені земельні власники, заможні селяне, буржуазія й значна частина інтелігенції, яка не приписується до соціалістичних партій.

Було би занадто сміливо казати, що Ц.Рада виявила волю в сь о г о Українського Народу, але треба признати, що вона дуже зручно використала слабкість російського Тимчасового Правительства й досягла значного політичного успіху, добившись визнання з його боку автономії України.

Та на лихо, в основу своєї діяльності Ц.Рада поклала принцип, який став, як це можна так висловити, її первородним гріхом: починаючи з літа 1917р., вона ваяла різкий лівий курс в земельній та й в інших справах соціально-економічного характеру. Немов недовірючи силі національного українського почуття, що почало прокидатись в народніх масах, і нехтуючи державно-національною українською традицією, керівники Ц.Ради всю вагу поклали на пропаганду соціальної реформи передовсім в земельнім питанні.

Вони, як влучно висловився покійний Вячеслав Липинський, підмінили поняття України поняттям "десятин землі". "Коли хочеш, — мовляв, — здобути панську земельку без викупу, — голосуй за Україну"! Це стало гаслом провідної в Ц.Раді еберівської партії з проф. М.Грушевським на чолі.

Очевидячки тут було бажання не дати випередити себе російським лівим партіям, які спекулювали на землі "без викупу". Щоб уважатись за справжнього українця, треба було удавати з себе соціаліста й стояти за "єдиний революційний фронт" з соціалістами російськими. Українці-самостійники осмілювались як шкідливі мрійники, або уважались за контрреволюціонерів. Але у Ц.Ради дуже скоро з'явився небезпечний конкурент в особі большевиків, які, з одного боку в теорії проголошували право кожної нації на самовизначення "аж до відділення /від Росії/ включно", на практиці проповідували самочинне захоплення панської землі й панського майна, не дожидаючи якихось там установчих зборів.

На цьому ґрунті Ц.Рада не здолала конкурувати з большевиками, які до тогож проголосили негайне припинення війни і залицення фронту. І от авторитет і вплив Ц.Ради зникли протягом одного — двох місяців. Увесь розмах національного підйому й ентузіязму перших місяців революції виладувався в торчах за автономію в Тимчасовим Правительством та зі своїми "меншостями", і коли большевики, розклавши своєю агітацією українські військові частини й піддуривши населення отруйними гаслами /мовляв, "грабте пограбоване"/, пішли підбивати Україну, то й виявилось, що боронити Ц.Раду з її приятельством не було кому: полки з іменами українських історичних діячів оповістили "нейтралітет", населення поставилось байдуже, і на заклик Ц.Ради виступила лише хмара патріотів-добровольців. Через те й такі акти, як універсали Ц.Ради з проголошенням Української Народньої Республіки / у жедерації з Росією/, а потім з проголошенням певної самостійности, мали саме лиш декларативне значіння. А "засади демократичного устрою" в практиці Ц.Ради привели до того, що на місце зруйнованого старого ладу не отворено твердих основ ладу нового, не заведено порядку та

безпеки, не зорганізовано регулярної української армії на засадах авторитету вищої влади й військової дисципліни; не використана навіть факту У.Н.Р. з боку Англії й Франції, а натомість, за прикладом большевиків, приступлено до переговорів з Німцями про сепаратний мир. Так прийшло до заключення Берестейського миру і до закликання на Україну німецьких та австрійських військ.

Проголошуючи "засади правового демократичного устрою", Ц.Рада фактично віддалася під опіку анти-демократичних імперіалістичних держав, рятуючи від большевичених елементів українського населення.

Коли пригадати собі все це, то ніяк не можна зрозуміти згадку в "доповіді" про "низку міжнародніх договорів", якими, мовляв, "стверджено було право Українського Народу до незалежного державного буття та до суверенного порадкування всіма справами внутрішнього державного й соціального устрою". Якими договорами і з ким саме? Можна назвати хіба один договір у Бересті, як раз із тими державами, які пару місяців по тому, "зламали були суверенну волю Українського Народу та накиннули йому напіввасальну форму державности, просякнуту чужими, анти-демократичними впливами". Очевидячки, автори "доповіді" мають тут на увазі проголошення 29.4.1918 року Української Держави в традиційній національно-історичній формі гетьманства. Вони не кажуть лише, що ця "накинена і чужа форма державности" за короткий час надала Україні характер справжньої організованої держави, з доброю валютою, упорядкованої, яка окорим темпом ішла до відбудови господарчого життя й до розвитку української національної культури. Забувають вони також згадати, що коли "всенародне збройне повстання Українського Народу" за допомогою большевиків повалило Гетьманську Українську Державу, то в краю запанувала страшна анархія; не пройшло й двох місяців від вступу до Києва нової української влади - Директорії - як ця влада мусіла з Києва тікати, а ще за пару місяців, зовсім залишити територію Великої України, шукаючи притулку в Галичині.

Яке значіння мав супроти цього факту проголошення у Києві 23.1.1919р. Соборности України, коли Галичина старанно зберігала свою окремішність, дивлячись на практику "народоправного устрою Великої України"? І вона мала слухність: уряд Директорії не тільки не подав галицькому урядові в його тяжкій боротьбі з поляками навіть такої реальної допомоги, яку дав йому Гетьман, висилаючи на поміч Бригаду Січових Стрільців, а цей розкладав деморалізуючим прикладом ошого безладдя героїчку Галицько-Українську Армію. Що самі галицькі діячі, учасники повстання проти Гетьмана, признали згодом це повстання за велику помилку, що відомо зі слів покійних Омпа Назарука, Євгена Коновальця та інших визначних галицько-українських діячів.

Очевидна річ, що боротися на два фронти проти Совітської Росії й Польщі для Директорії УНР. було не під силу, і увесь героїзм нечислених українських військ серед байдужого насе-

лення нічого не міг вдіяти. Не помогли нічого розпачливі зусилля Симона Петлюри, і цей український соціал-демократ, який ще в початках своєї громадської кар'єри зв'язав своє ім'я з літературною обороною жидівства / його передмова до драми Чірікова "Євреї"/, загинув уже на еміграції з руки Шварцгарда, який мстився йому за жидівські погроми українських республіканських військ. Така була жорстока іронія долі!

Витиснутий із своєї території більшовиками, уряд УНР кинувся в обійми Польщі, заключив з нею відомий варшавський договір і пішов відвоювати Київ за допомогою найменш популярного на Україні /спеціально на правобережній/ союзника, зрікшись на його користь західно-українських земель: Галичини, Холмщини й Волині. Польща не забарилася зрадити свого українського союзника. Вона закріпила за собою відступлені її урядом УНР. землі договором з совітським урядом в Ризі, а українську Армію засадила в своїх таборах за дротами.

Коли ми згадаємо усі ці, так болючі для нас історичні факти, то не тому, щоб нам хотілося кинути докір українським діячам, які несуть відповідальність за всі нещастя, які впали на Український Нарід, за їх вільні невольні помилки. Але ми вважаємо також за неслухне з їхнього боку, коли вони не правильно й тенденційно освітлюють наше недавнє минуле. Зрештою коли припустити, що Ц. Рада і Директорія так добре захищали інтереси Українського Народу, то кожна безстороння людина може запитати: чому ж сам Народ так байдуже поставився до тих, хто правно виявляв його волю і не підтримав його в його зусиллях? Той самий Народ, що виявив таку енергію і завзяття в своїх протисовітських повстаннях 1921-22 років!

"Доповідь" з великим притиском підкреслює діяльність уряду УНР на еміграції. Не будемо заперечувати, що цей уряд виявив значну рухливість, але коли йде мова про поширення відомостей про Україну перед широким світом і про пропаганду української справи, то тут не менше попрацювали окремі особи і цілі круги, які стояли від уряду УНР. осторонь і зв'язані з ним не були. Але що стосується чисто політичної діяльності уряду УНР., то наслідки її, мусимо це признати, були з усякого погляду мінімальні.

Тай не могло бути інакше: уряд УНР. опинився фактично в матеріальній залежності / і моральній / від Польщі. Це не тільки підірвало його авторитет в очах Галицьких Українців, які боролися проти польських утисків, але обнижували його повагу в очах чужих політичних чинників, даючи їм підставу дивитись на українську справу як на одне з питань польської політики, а на самих діячів УНР. як на якихось службовців Польщі.

Свій моральний авторитет і значіння єдиного об'єднуючого центра уряд УНР. давно вже втратив в очах Української Еміграції як через свою невдачу політику, так і через свій внутрішній розклад. У своїй внутрішній більшості українська політична еміграція давно вже перестала вважати уряд УНР. за "єдину легальну державно-правну репрезентацію України" :

дивиться тепер на нього лиш як на одне з еміграційних політичних угруповань.

Ми гадаємо, що сучасне політичне становище особливо вимагає, щоб ті круги української еміграції, які групуються біля осередку УНР., перестали претендувати на ролю "єдиної легально-правної репрезентації України", а натомість — разом з іншими нашими політичними угрупованнями створили один спільний центр української політичної еміграції, щоб виступити на зовні перед широким світом єдиним фронтом. Попомігши такий фронт утворити, уряд УНР. найбільше б прислужився для загально української справи, і це було б його дійсною заслугою.

Одірвана більше як 25 років від своєї батьківщини, українська еміграція давно вже втратила якісь "одержані з рук народу мандати" на державно-правку репрезентацію України. Але вона не звільнилася від морального обов'язку й на чужині працювати для своєї Батьківщини, бо в ім'я цього обов'язку вона й пішла на вигнання, як еміграція політична.

Для виконання цього обов'язку вона не потребує формальних мандатів. Нова політична ситуація вимагає сьогодні нових форм і методів праці для здійснення політичних ідеалів Українського Народу, який аж тепер, навчений страшним досвідом чужих окупацій, приходить до національної і державної свідомости. Методи відбудови й саму форму української державности, які так уперто обстоюють автори "доповіді", ми вважаємо за перестарілі й недоцільні, ми мислимо їх інакше ніж "уємеровці". Але ми вважаємо за недоцільне сперечатись тепер за ці методи й форми, бо перед всіма нами стоїть одне велике завдання: створити об'єднання всіх українських сил на еміграції, для досягнення одної усім нам однаково дорогої спільної мети. Бо тільки таке об'єднання дасть українській еміграції моральну силу й авторитет, щоб заступити інтереси нашої Батьківщини перед усім світом.

Т.Осьмачка.

"Прощай, свободная стихия"
Пушкин.

До Лемківського лісу.

З налитого асфальтом бруку
прийшов я в муці та в журбі
сказати тільки на розлуку:
"Прощай", останнє тобі.

І не тому, що я до гуду
уже чутливіший твого,
але тому, що не забуду
нігде, нігде, уже його.

І, неспокійний, темний боре,
гучніший за моря води,
в твоєму гуді біль і горе
повільно лехшають завжди.

Бо гнешся ти в яри темнотьмуці
і роззявляєш довгий рев,
аби я йшов в найглибші цуці,
до наймогутніших дерев...

І голосу твого чари
ще заворожують мене
і бачу ще як вітер хмари
через верхи твої жене.

І ті, і ті, немов великі
ключі запряжених борін
ще більші ніж простори дикі
тепер з Херсону йдуть на Дін...

І так завжди в гудінні-своті
я слухав заклики твої,
але не йшов по падім листі
у невідомій краї.

Бо в горах там, де в соснах мряка
приковує гадючий лас
я зраджений коханням плакав
у самоті тяжкій не раз.

І з свідками і сліз і гора
було розлуку брати жаль ...
але тепер в кривавих зорих
став над життям моїм москаль!

І через те прощай, стихіє
і гомоном стрічайся з тим,
який на душу гірше діє
ніж на рої бджодинні дим...

І заґратований в ґраніті
насливіший напевно є
від ось такого серця в світі
як змучене життям мос.

Бо він у далечінь байдуку
вдивляється чуттям живим
і бачить ту єдину душу,
яка ще журиться за ним...

А я ж куди?... В яку путь віру
покличу епогад дорогий,
щоб воскресити в серці віру,
що ще й для мене єсть боги?...

Нема, нема... Й сердечні муки
мої не гомогать ніде:
на сході батьківській труни,
на заході ж моя десь жде.

А тут же - тільки те, що треба
чужим музикам на басы
і дивляться у нас із неба
чужі боги неначе псы...

Шуми ж, мій боре, вий протяжно
про вольну волю в цім краю,
бо я забути хочу отрашно
розпуку лютюю свою!

Кришиця 1944р. Осінь.

Центральне Українське Допомогове Бюро в Лондоні.

З рaмeні Українське-Американського Допомогового Комітету і українського Канадійського Допомогового фонду розпочало активну працю Центральне Українське Допомогове Бюро в Лондоні. Тимчасовим головою Бюро є сотник Канадійської армії П. Панчук, а секретарем Є. Фрелак. Завданням Бюро буде: координувати допомогову акцію; кооперувати з державними установами, які займаються біженцями; в імені українських допомогових комітетів спікуватися та вести моральну і матеріальну допомогу нашим збігцям.

В склад тимчасової дирекції Бюро входять: від Злученого Американського Комітету Др. Володимир Галан, адвокат Іван Панчук, др. Павло Дубас і Євген Рогач; від Канадійського Допомогового фонду о. Володимир Кушнір, о. С. В. Савчук, інж. В. Коссар, адвокат І. В. Арсенич.

Р о з ш у к и.

Михайло Ставничук

Аугсбург 3. Шлісфох 35. пошукує: Доц. І. Сандула та п. Ніну фон Базу.

Павло Погасій

Аугсбург 3. Шлісфох 35. Лепеху Миколу, Миколу Євго та п. полк. Муранко.

Михайло Ставничук всім землякам та однодумцям з нагоди Різдвяних Свят та Нового Року складає найсердечніші побажання.

Павло Погасій здоровить щиро своїх знайомих і приятелів та побратимів з Новим Роком, бажаючи сповнення всіх мрій.